

Maatschappij en begraafplaatsenbeheer

Begraafplaatsbeheerder en (kerk)bestuur moet managementtaken serieuzer nemen

Een begraafplaats hoeft geen economisch gewin op te leveren. Toch is er wel degelijk sprake van geldstromen. Maar worden die optimaal benut om het planmatig beheer en onderhoud naar een hoger niveau te tillen? De auteur van dit artikel, Jan Westra, heeft er zijn twijfels bij. Regelmatig ziet hij dat verlopen grafrechten, bijvoorbeeld door het niet uitvoeren van de bestuurlijk vastgestelde beheerverordening, onkunde of laksheid, niet opnieuw te gelde worden gemaakt. 'Ga registreren en beter plannen', is de toon van dit artikel in de richting van begraafplaatsbeheerders en (kerk)bestuurders.

Auteur: Jan Westra, adviseur Greenstepsadvies

Bij een openbare ruimte als een begraafplaats moet het de bedoeling zijn – vind ik – dat de financiële rekenen ten goede komen aan de begraafplaats zelf en niet in de post gemeentelijke voorzieningen verdwijnen. In het algemeen hebben bestuurders er geen notie van hoe kosten zijn opgebouwd, heerst er onduidelijkheid over de tarievenopbouw en de besteding van tijd en de opbrengsten. Dat geldt overigens ook voor de administratieve uren.

'Ga registreren en beter plannen'

Verantwoorde uitvoering

Het belangrijkste bij begraafplaatsenbeheer is dat de uitvoering ervan op een verantwoorde en maatschappelijk te rechtvaardigen wijze gebeurt. En dat realiseer je niet door te roepen dat je als beheerder en als medewerkers goed opgeleid bent en dat je aan kwaliteitsbewaking doet. In onze maatschappij moet je elke handeling kunnen verantwoorden. De samenleving eist dat van je. Je plannen moeten goed doortimmerd zijn en de redenen ervoor weloverwogen. Ook op een begraafplaats moet daar een beheerplan aan ten

grondslag liggen. De resultaten van de genomen maatregelen moeten terug te voeren zijn tot de gestelde missie en doelen. Als beheerder moet je kunnen onderbouwen of een herinrichting, de aanschaf van materieel of de bouw van een urnenvoorziening zin heeft gehad of niet. Of had het anders gemoeten? Binnen mijn adviespraktijk Greenstepsadvies kom ik regelmatig situaties tegen waarin het anders kan, en beter!

Bewustzijn

Beheerders weten dit wel, zijn het er mee eens en zijn zich bewust van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daar ga ik van uit. Beheerders maken plannen, zetten die op schrift en registreren wat ze doen. Dat vormt de basis van hun taak. Heb je dat niet voor elkaar, kijk dan niet verbaasd op als een ambtenaar, bestuurder of wethouder vraagtekens zet bij jouw invulling van het beheer van de begraafplaats(en). Maar wat voor de beheerder geldt, dat geldt net zo goed voor de verantwoordelijke afdeling en de gemeente zelf. Dat begint al met het inventariseren en het registreren van het aantal begraven en/of bijzettingen per jaar. Elk jaar weer leggen we in onze adviespraktijk uit waarom we het doen – het is verplicht – en wat het nut ervan

is; dat het de basis vormt voor goed beheer. In de praktijk valt het echter vaak tegen wat bestuurders met die gegevens doen en gelooft men de getallen wel.

Begraafplaatsonderneming

Maar is dit nu overal zo in Nederland? Zeker niet; er zijn genoeg voorbeelden van beheerders en gemeenten die de zaken wel goed voor elkaar hebben. De geaccepteerde status die beheerders daarbij verwierven kwam niet zonder slag of stoot tot stand. De initiatieven waren individueel, de benodigde kennis was autodidactisch of werd verworven door opleidingen of jarenlange ervaring. Dankzij motivering van de initiatieven kregen zij bijna altijd de handen hiervoor op elkaar: een goede administratie, een goede afstemming van vraag en aanbod, planmatig beheer en goede afspraken over inkomsten en uitgaven dragen in belangrijke mate bij tot een succesvolle 'begraafplaatsonderneming'.

Discussie

Ik zie een maatschappelijke discussie ontstaan over het belang van het economisch verantwoord beheren van begraafplaatsen. Hierin hebben de emoties de overhand. Er zijn wel veel zaken

duidelijk, maar die zitten veelal in de hoofden van de beheerders en liggen niet vast op papier. Zaken als hoeveel mensen er worden begraven en/of bijgezet, hoeveel urnenvoorzieningen er nu en in de toekomst nodig zijn, wanneer we een urnenvoorziening moeten bijbouwen. Maar ook belangrijk zijn de vragen: in hoeverre houden we ons aan de bestuurlijk vastgestelde beheerverordening? Wat zijn de consequenties van de tarieven en grafrechten, en wanneer verlopen de rechten van de graven? Houdt het bestuur zich wel aan de door hen vastgestelde verordening? Is er nog voldoende ruimte op de begraafplaats? Gebeurt het inventariseren en registreren op een uniforme wijze en is het controleerbaar? Het zijn allemaal onduidelijkheden en vraagtekens, die theoretisch simpeler zijn dan in de praktijk.

'In hoeverre houden we ons aan de bestuurlijk vastgestelde beheerverordening?'

Meten is weten

We moeten bepalen welke gegevens we nodig hebben, maar ook hoeveel geld er binnenkomt en uitgegeven wordt. Ik noem het 'tellen'. Het zijn tellingen waarbij de officiële waarnemingen worden vergeleken met voorgaande jaren en waar nodig bijgesteld. Het doel is de werkelijkheid zo goed mogelijk te benaderen in het uiteindelijke beheerplan. Daarbij wordt ook de capaciteit berekend, het aantal begraafplaatsen dat met de belanghebbenden/bestuurders is afgesproken. Alle externe factoren, zoals demografische ontwikkelingen en het gebruik van crematoria, kunnen de tellingen beïnvloeden. Ervaring en statistieken helpen daarbij om een zo nauwkeurig mogelijke benadering van de gegevens te krijgen. De plannen die daarop gebaseerd worden, hebben een hoge validiteit en benaderen de realiteit. Desondanks wordt ook dan soms nog de plank misgeslagen in het grote begraafplaatslandschap. Maar daarvan kun je leren en je kunt er voortaan rekening mee houden. Zeg maar dat de plannen een stevig fundament hebben en daarom geaccepteerd en gewaardeerd worden. De plannen zoals die voorgesteld worden, mogen dan rekenen op een maatschappelijk en een politiek draagvlak.

'Elk cijfer moet tot de bron kunnen worden herleid. Dat is transparantie'

Transparantie

Als u zover bent, kan het gaan werken zoals het moet. De registratie ligt vast, wordt in hoge mate door materiedeskundigen uitgevoerd, de gegevens zijn geborgd, ze zijn controleerbaar en de interpretatie is maatschappelijk verantwoord. We moeten dus aan de slag met de beheermaatregelen, tarieven en de beheersverordeningen, om deze daarna terug te koppelen naar de beheerdoelstelling. Dat geeft transparantie, zodat iedereen inzicht krijgt in wat een begraafplaatsbeheerder aan het doen is. Elk cijfer, of het nu om begravenissen of inkomsten gaat, moet tot de bron kunnen worden herleid. Dat is transparantie. Communiceer en hou statistieken bij, want ook het beheer van een begraafplaats vormt een maatschappelijke taak. Wat je doet, moet je verantwoorden. Registratie is het toverwoord.

Planvorming

Een begraafplaatsbeheerder moet doordrongen zijn van de noodzaak van planmatig beheer en alles wat daarmee te maken heeft. Dat het beheer in een plan onderbouwd moet worden, zal iedereen duidelijk zijn, ongeacht of het een kerkelijke of een gemeentelijke begraafplaats betreft. Dit plan wordt ter visie gelegd en belanghebbenden kunnen vragen stellen of bezwaar aantekenen. Dat heet democratie: transparantie en verantwoording afleggen. De gegevens die nodig zijn, worden verzorgd door de begraafplaatsbeheerder. Hij telt, inventariseert en registreert, maakt een beheermodel en zorgt voor uniformiteit. Hij zorgt dus voor onderbouwing van de maatregelen en plannen en zorgt dat de juiste informatie terechtkomt waar het hoort. Zo kan er een objectieve discussie plaatsvinden, op basis waarvan de bestuurders uiteindelijk de transparante beslissingen kunnen nemen. De beheerder ontmoet de juiste mensen, praat dus ook met de juiste mensen en levert waaraan behoefte is. Betrouwbaarheid maakt zijn positie sterk, vooral door kennis, consistentie en planmatig werken, ook in een maatschappelijke belangenorganisatie met alle voordelen van dien.

Verbeteringen

Waar zijn nog verbeteringen te realiseren? Ik denk dan aan de beheerverordeningen, beheer

en onderhoud, uniformiteit en kennis op het gebied van beheer- en regelgeving, inrichting, bodem, beheermethodieken, kosten voor groenonderhoud, delven en het onderhouden van graven en de aanleg van urnenvoorzieningen. Maar met betere beheermethodieken, kennis van uitwerking, coördinaties en sturing op de uitvoering van begraven valt 'winst' te halen. Ik kan dat cijfermatig onderbouwen. Er zijn situaties genoeg in den lande die als voorbeeld kunnen dienen voor de rest van Nederland. Ook in de rest van ons land kan men maatschappelijk verantwoord begraafplaatsen beheren. Zo is obstructie positief aan te pakken, maken we het beheer van begraafplaatsen tot een maatschappelijk verantwoord gebeuren, krijgt een begraafplaatsbeheerder draagvlak voor zijn handelen. Als adviseur voor begraafplaatsen heb ik de kennis en expertise in huis om te adviseren hoe men modelmatig met begraafplaatsen om kan gaan.

Dit derde artikel uit een serie over begraafplaatsen is mede mogelijk gemaakt door:

